

A Fővárosi Ítéltábla a Szécsényi Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Szécsényi László ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (...) I. rendű és II.rendű felperes neve (...) II. rendű felpereseknek, a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda (....) által képviselt alperes neve alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. október 12. napján kelt, 23.P.21.074/2016/14. számú ítélete ellen a felperesek 15. sorszám alatti fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek 2.540.000 forint perköltséget.

Az ítélet tényállása szerint az I. rendű felperes játékkaszinó üzemeltetéséhez szükséges ingatlanok és nyerőgépek bérbeadásával, míg a II. rendű felperes a tulajdonában álló pénznyerő automaták és szoftverek bérbeadásával és nyerőgépek értékesítésével foglalkozik. Az I. rendű felperes 2006 óta a II. rendű felperes tulajdonában áll. A pénznyerő automaták üzemeltetéséhez kapcsolódó játékadót a 2011. évi CXXV. törvény 27. §-a - módosítva a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (Szjtv.) 33. §-át - felemelte. Ezen adófizetési szabályokat illetően a 2011. évi CLVI. törvény 393. § (14) bekezdése és a 2011. évi CLXVI. törvény 30. § (13) bekezdés 6. pontja hajtott végre további módosításokat. A 2012. évi CXLIV. törvény megalkotása révén a pénznyerő automaták üzemeltetése a kaszinók területére korlátozódott. E törvény 5. §-a értelmében ugyanis az Szjtv. 26. § (3) bekezdése akként módosult, hogy pénznyerő automata kizárólag játékkaszinóban üzemeltethető, és egy játékkaszinó egységben kizárólag egy gazdasági társaság üzemeltethet pénznyerő automatákat. A 2012. évi CLXIV. törvény 8. §-a kiegészítette az Szjtv.-t a 40/A. §-al.

Az I. rendű felperes keresetében 2.166.779.469 forint, míg a II. rendű felperes 1.315.374.213 forint és ezen tőkeösszegeknek 2012. október 10. napjától a kifizetésig járó, a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Keresetüket a 2011. évi - az Szjtv.-t módosító, a pénznyerő automaták üzemeltetésére vonatkozó - adóemelési, és a 2012. évi jogalkotással megvalósított, tiltásra vonatkozó szabályokra alapították, valamint arra, hogy a Berlington-ügyben az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) által megállapítottak értelmében az említett jogalkotás révén sérültek a felpereseknek az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 56. és 34. cikkei szerinti jogai, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 17. §-ában meghatározott tulajdonhoz való joguk. Keresetük jogcímeiként másodlagosan a régi Ptk. 339. § (1) bekezdését jelölték meg.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal védekezett, hogy a Berlington-

ügyben megállapítottak nem irányadóak a kereset elbírálására, emellett hiányzik az uniós elem és a felperesek nem igazolták a Brasserie-teszt keretében megfogalmazott tényállási elemek meglétét sem. Az alperes részéről a megfelelő kimentés igazolást nyert, ennek keretében a legitim cél fennállta, továbbá az, hogy a felperesek által sérelmezett intézkedések alkalmasak voltak ezen legitim cél elérésére és arányosak voltak. Az alperes a kereset összecszerűségét is vitatta.

Az elsőfokú bíróság a keresetet megalapozatlannak találta. Határozatát az EUMSZ 34. cikkére, 36. cikkére, 56. cikkére, a Charta 17. § (1) bekezdésére és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére alapította.

Utalt az EUB által a Berlington-ügyben hozott ítéletre, amely megállapította az EUMSZ 56. cikkének alperes általi megsértését a tiltás vonatkozásában. Az ezzel szemben képviselt alperesi álláspontot - amely szerint az a perbeli esetben nem alkalmazható - nem találta elfogadhatónak. A jelen per felperesei ugyanis a nyerőgépek üzemeltetésének piacán ugyanolyan funkciót ellátó szervező és kiszolgáló társaságok, mint a Berlington-ügyben szereplők, ezért a döntés az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli esetre is alkalmazható. Az adóemelés tekintetében a Berlington-ügyben hozott ítéletből kivehetően a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy ez akadályozta, zavarta vagy kevésbé vonzóvá tette a pénznyerő automaták játéktérmekekben való üzemeltetését. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ekkora mértékű adóemelés esetében a zavaró hatás nyilvánvalónak mondható, hiszen ez a korlátozás nem csak a szerencsejáték piac magyar szolgáltatásnyújtóit, hanem azokat az európai uniós külföldi szolgáltatókat is sújtotta, akik Magyarországon kívánták volna e tevékenységüket gyakorolni magyarországi igénybe vevők számára. A korlátozás vonatkozásában viszont a jogalkotó nem tett különbséget a külföldi és hazai szolgáltatókra nézve, tehát a zavaró hatás tekintetében még közvetve sem tapasztalható eltérés. Az elsőfokú bíróság mindezekből arra következtetett, hogy megvalósult az alperesi jogsértés, az alperes általi kártalanítás elmaradása nyomán pedig a felpereseknek a Charta 17. § (1) bekezdésében biztosított jogai sérültek.

A következő tisztázandó kérdésnek azt látta, hogy van-e a tényállásnak - a felpereseket a hivatkozásuk szerint ért sérelemnek - valamilyen Magyarországon kívüli, valamely más európai uniós tagállamba átnyúló lényeges eleme. Megállapította, hogy a Magyarországon bejegyzett I. rendű felperes ingatlan-bérbeadási tevékenységet folytatott, mégpedig Magyarországon honos gazdasági társaságoknak nyújtotta ezt a szolgáltatást. A II. rendű felperes által nyújtott szolgáltatás pénznyerő automaták bérbeadása volt, azonban a II. rendű felperes nem bizonyította - sőt még csak nem is állította -, hogy európai uniós külföldi cégeknek nyújtotta volna ezt a szolgáltatást. Mindezekből az elsőfokú bíróság arra következtetett, hogy a felperesek tevékenységének minden lényeges eleme egyetlen tagállamhoz, Magyarországhoz kapcsolódik, így a keresetet további vizsgálat nélkül is elutasítandónak találta.

Megjegyezte ugyanakkor, hogy amennyiben a felperesek igazolták volna, hogy a tevékenységüket Európai Unió tagállamokból vásárolt nyerőgépek felhasználásával folytatták, az sem teremthetne alapot az alperes marasztalására, mivel ennek az lenne a feltétele, hogy a felpereseket az EUB által a Berlington-ügyben hozott ítéletben rögzített jogsértés következményeként európai uniós tényállási elemek megvalósulásán keresztül közvetlenül kár érje. Ha tehát a felperesek bizonyították volna azt, hogy európai uniós tagállamból szerezték be az általuk hivatkozott jogalkotói jogsértést megelőzően a nyerőgépeket, ezen adásvételi ügyleteknek az alperesi jogellenes magatartás miatti elmaradása nem okozott kárt a felperesek számára, hiszen saját előadásukból kivehetően sem ebből származott a káruk. Ez legfeljebb az európai uniós tagállamokból származó nyerőgépek gyártóit, forgalmazóit, Magyarországra exportálóit érintette, hiszen az ő nyereségük csökkenhetett azáltal, ha a felperesek által tőlük beszerezett nyerőgépek száma csökkent vagy ha ezek az adásvételek utóbb teljesen

elmaradtak. Mindezek következtében az elsőfokú bíróság a keresetet megalapozatlannak találta.

Megjegyezte még, hogy amennyiben az EUB által a Berlington-ügyben hozott ítéletben rögzített jogalkotói jogsértésen túl bizonyítást nyert volna az is, hogy a tényállás valamelyik lényeges eleme külföldi, európai uniós tagállamhoz kapcsolódik, abban az esetben a kereset elbírálásához vizsgálni kellene az EUB által a Brasserie-ügyben az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott ítéletben foglaltak szerinti feltételek fennálltát. Ezek a következők: a tagállam a jogalkotás révén közösségi jogot sértsen, a megsértett közösségi jog jogokkal ruházza fel a magánszemélyeket, a jogsértés kellően súlyos legyen, továbbá a jogsértés és a magánszemélyek által elszenvedett kár között közvetlen okozati összefüggés álljon fenn.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a jogsértés megvalósulása bizonyítást nyert a Berlington-ügyben az EUB által hozott ítéletben foglaltak szerint, azonban a felperesek nem igazolták, hogy az ily módon megsértett közösségi jog jogokkal ruházta volna fel őket. A jogsértés súlyossága tekintetében rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben az érintett intézmény diszkrecionális jogköre tág volt, emellett a jogalkotó számára nyilvánvalónak kellett lennie annak, hogy a Berlington-ügyben hozott ítéletben szereplő uniós szabályokat sértett. A felperesek által kifogásolt jogalkotásban megnyilvánuló károkozásnak a szerencsejáték-piaci szereplőkre gyakorolt hatása egyértelmű kellett, hogy legyen a jogalkotó számára, azaz hogy a szóban forgó jogszabály módosítás korlátozni, majd akadályozni fogja ezeket a gazdasági társaságokat ebben a tevékenységükben és ez számukra vagyoni hátrányt okoz. Azon kérdés megítélésénél viszont, hogy az Unió valamely intézményének álláspontja hozzájárulhatott-e a jogsértéshez, az alperes által a 2016. május 17-ei 4. számú beadványa 13) és 14) pontjában szereplő, az EUB által a perbelihez hasonló portugál esetben tett megállapításnak van jelentősége az elsőfokú bíróság álláspontja szerint. Ennek lényege szerint az a nemzeti szabályozás, amely bár a szerencsejátékok működése terén az EUMSZ 56. cikkében foglaltakba ütközik - ha ezt szociálpolitikai szempontok és különböző visszaélések megakadályozásának szándéka indokolja -, akkor erre a korlátozásra a tagállamnak lehetősége van.

Mindezek alapján az alperesi jogsértés a Brasserie-teszt utolsó eleme - a jogsértés és a magánszemélyek által elszenvedett kár közötti okozati összefüggés - tekintetében az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy az alperesi jogszabályalkotás révén megvalósult adóemelés, illetve tiltás közvetlenül azokat érintette, akik szerencsejáték szolgáltatást nyújtottak, azonban a felperesek nem ilyen gazdasági társaságok, tehát az ő tevékenységüket - a játéktér és pénznyerő automata bérbeadást - csak közvetetten érintette az alperesi adóemelés, illetve tiltás. Ilyen módon a Brasserie-teszt utolsó tényállási eleme sem áll fenn a perbeli esetben, holott az alperes marasztalhatóságához a Brasserie-teszt mindegyik feltételnek teljesülnie kellett volna.

Még ez esetben is megnyílt volna azonban az alperes számára a kimentési lehetőség, amelyhez a felperes által kifogásolt, jogalkotással elérni kívánt legitim cél, az intézkedés alkalmasságának és arányosságának alperes általi bizonyítására lett volna szükség. A legitim célok körébe tartozik a közérkölc, közrend, közbiztonság, az emberek egészségének és életének védelme, amelyek érdekében a szolgáltatásnyújtási szabadság korlátozása megengedhető. A magyar jogalkotó a perbeli jogszabályok megalkotásával olyan fogyasztó-, illetve játékosvédelmi és társadalomvédelmi célokat szándékozott elérni, mint a játékfüggőség visszaszorítása és annak kialakulásának megakadályozása, valamint a kóros játékszenvedélyhez kapcsolódó különböző kedvezőtlen társadalmi hatások csökkentése, a kiskorúak védelme, az uzsorakölcsönökkel szembeni védelem, a családok és a pénzmosás megelőzése, bizonyos szerencsejáték fajtákhoz kapcsolódó kiadások leszorítása. Ezek tehát a kimentés legitim céljának igazolására alkalmas okok és célok. Az alperesi intézkedés a

felperes által kifogásolt jogalkotás révén alkalmasnak bizonyult az említett célok elérésére, hiszen a pénznyerő automatakhoz való hozzáférés megnehezült, a játéklehetőség szűkült, tehát a felsorolt negatív következmények csökkentek, illetve visszaszorultak. Az intézkedés arányossága kérdésénél az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy az általa hivatkozott célok enyhébb korlátozások révén nem, csak a meghozott jogszabályok eredményeként voltak elérhetőek, azonban az alperes erre nézve bizonyítékot nem szolgáltatott, viszont a vizsgált korlátozások az elsőfokú bíróság álláspontja szerint megfelelnek az alperesi kimentés eredményességéhez szükséges arányosság követelményének.

A felperesek által másodlagosan - a magyar jog szerinti kártérítési felelősségre alapított - kereset tekintetében az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az irányadó bírói gyakorlat értelmében jogszabályalkotás nyomán az alperes kártérítésre nem kötelezhető. Utalt a Kúria Pfv.III...../2005/4. számú ítéletében foglaltakra, amely szerint a jogalkotásra nem alkalmazhatóak a polgári jogi kárfelelősség szabályai, és önmagában a jogszabály hatályba lépésével esetleg bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között polgári jogi jogviszonyt. A jogalkotással összefüggő kár megtérítésére a korábbi bírói gyakorlatban is csak a jogalkotó által egyedi ügyben nem normatív tartalommal rendelkező, diszfunkcionális jogalkotás megállapítására alapot adó döntés adott lehetőséget, ez azonban a perbeli esetben nem volt megállapítható. Bár a jogvitára a régi Ptk. szabályai alkalmazandók, azonban az új Ptk. előírásaiból sem vezethető le az, hogy jogalkotással esetlegesen okozott kár esetén az állam kártérítésre volna kötelezhető.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

A határozattal szemben a felperesek éltek fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását kérték.

Álláspontjuk szerint a perbeli tényállás az elsőfokú ítéletben foglaltakkal ellentétben tartalmaz uniós elemet, ezért az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetése jogsértő. A felperesek vonatkozásában az uniós elem meglétét az EUB-nak a Berlington-ügyben hozott döntése már eldöntötte ítéletének 26)-28) pontjaiban, az EUB hatáskörének fennállásával egyben az uniós elem megléte is megállapításra került.

A felperesek fellebbezésükben fenntartották az elsőfokú eljárásban már előadottakat, miszerint a felperesek tulajdonosi csoportjához tartozó A. G. Kft., mint nyerőgép üzemeltető cég vendégeinek egy része tagállami uniós állampolgár volt. Kifejtették, hogy a Berlington-ügyben érdekelt felek játékterme az A. G. Kft. által üzemeltetett játékterem közvetlen közelében helyezkedett el, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy az A. G. Kft. vendégeinek egy része is Magyarországon tartózkodó uniós állampolgár volt. Ez egyebekben a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése szerinti köztudomású ténynek minősül, a Budapest V.tér . és annak közvetlen környéke ugyanis Budapest egyik, külföldiek által leggyakrabban látogatott része. Emellett a felperesek által F/25. szám alatt csatolt, a nyerőgépek származási országát tartalmazó kimutatásból megállapítható, hogy a felperesek a tevékenységüket más tagállamból beszerzett nyerőgépek felhasználásával folytatták, így mind az adóemelés, mind a tilalom a tagállamok közötti áruforgalmat is érintette a nyerőgépek forgalmazására közvetlen hatást gyakoroló korlátozások révén. Mindezekre tekintettel az uniós elem a jelen ügy tényállása tekintetében fennáll, így a Törvényszék ítélete nem megalapozott. Egyebekben az Európai Bíróság joggyakorlata szerint vélelmezni kell a közösségi elem meglétét, amennyiben a szóban forgó piacon egyértelmű határon átnyúló érdekelttség áll fenn, azaz egy konkrét nemzeti előírás a közösségi kereskedelem potenciális akadályát képezheti, mert külföldi szolgáltatókat is érinthet és őket a piacra lépéstől visszatart. Ez a joggyakorlat teljes mértékben indokolja azt a tényt, hogy a Berlington-ügyben hozott előzetes döntés indokolásának körében az Európai Bíróság miért vette adottnak a hatáskörét. Ezzel ellentétes megállapításra jutni egy

lényegében azonos tényállás mellett a felperes álláspontja szerint törvénysértő. Mivel tehát a jelen ügy tényállása tekintetében az uniós elem fennáll, ezért a Brasserie-teszt feltételrendszerének vizsgálata elvégezhető. A jogsértés kérdésének vonatkozásában a Törvényszék is megállapította, hogy az alperesi jogszabályalkotás közösségi jogot sértett, mely jogsértés azt vonja maga után, hogy a felperesek jogosulttá váltak az emiatt elszenvedett káruk alperes részéről történő megtérítésére tekintettel arra, hogy mind az adóemelés, mind a tilalom ellehetetlenítették a felperesi vállalkozói csoport működését, így sérült a felpereseknek a Chartában foglalt tulajdonjoghoz fűződő, valamint az EUMSZ 34. és 56. cikkében foglalt jogaihoz kapcsolódóan a jogbiztonság és bizalomvédelem uniós elvei. Hiányolták a felperesek a fellebbezésükben, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének 2. oldal hetedik bekezdésében nem sorolta fel a felperesek által mind a keresetlevelükben, mind a 2016. július 4-én kelt előkészítő iratuk 2.1. pontjában bemutatott, az EUMSZ 34. és 56. cikkében foglalt uniós alapjogokhoz kapcsolódó uniós alapelvekre, azaz a jogbiztonság és a bizalomvédelem megsértésére alapított felperesi igényt. A felperesek e körben továbbra is fenntartották az elsőfokú eljárásban általuk előadottakat.

Ismételten kifejtették, hogy álláspontjuk szerint sem az adóemelés, sem a tilalom nem igazolható közérdekű nyomós, így például a Törvényszék által felsorolt szociálpolitikai indokokkal. A jogszabályalkotás egyértelmű célja ugyanis a szerencsejáték-piac ezen részének monopolizálása volt, amelyre tekintettel az alperesi jogsértés kellően súlyosnak minősül.

A Brasserie-teszt utolsó feltétele - a jogsértés és az elszenvedett kár közötti közvetlen okozati összefüggés - tekintetében a felperesek fellebbezésükben hivatkoztak a 2016. május 10-én kelt előkészítő iratuk 2.2. pontjában foglaltakra, mely szerint az alperesi jogsértő jogszabályalkotás nem csak a szerencsejáték szervezőket sújtotta, hanem a teljes iparágat, így a közvetlenül azt kiszolgáló társaságokat - a jelen per felpereseit - is. Tevékenységük teljes mértékben ellehetetlenült, az A. G.Kft. megszűnésének - felszámolásának - közvetlen oka az alperes által bevezetett jelentős mértékű adóemelés következtében felhalmozott adótartozás meg nem fizetése volt. Az alperesi jogszabályalkotás következtében az A. G. Kft. anyagilag ellehetetlenült, így nem volt képes a fennálló adótartozásának megfizetésére. E Kft. által elszenvedett károk közvetlenül az I. rendű felperest is érték azáltal, hogy beruházása a tilalom következtében ellehetetlenült.

Mindezekre tekintettel a felperesek álláspontja szerint a Brasserie-teszt valamennyi feltétele teljesült, így az alperes kártérítési felelőssége megállapítható. Az alperest megillető kimentési lehetőség feltételei nem állnak fenn jelen ügy tekintetében, ugyanis az alperes nem hivatkozhat alappal legitim célokra, így a közérkölcse, közrendre, közbiztonságra, és az emberek egészségének és életének védelmére sem. Ennek értelmében az alperesi intézkedések arányosságának követelménye sem valósul meg a jelen ügy vonatkozásában. Emellett a felperesek álláspontja szerint az alperesnek a magyar jog szerinti kártérítési felelőssége is fennáll, az elsőfokú ítéletben ismertetett bírói gyakorlat e tekintetben ugyanis meghaladottá vált. Az elsőfokú bíróság a felperesek érveit egy, a korábbi időszakban hozott kúriai határozatra hivatkozással egyszerűen lesöpörte, miközben a közgondolkodásban e téren jelentős változások következtek be.

Végül a felperesek fellebbezésükben utaltak az Alkotmánybíróság 26/2013. (X.4.) AB számú határozatának 168. bekezdésében foglaltakra, amely szerint a jelen ügyben a kártalanítás biztosítása a jogállamiságból eredő elvárás. Előadták, hogy ilyen jogalkotói intézkedésre nem került sor, ezért voltak kénytelenek az iparág érintett szereplői bírói úton keresni jogvédelmet.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a megfelelő mértékben feltárta, érdemi döntését a Fővárosi Ítéltábla osztotta, az elsőfokú ítélet jogi indokaitól azonban részben eltér az alábbiak szerint.

A felperesek keresetükben jogalkotással okozott káruk megtérítését kérték, amelyet arra alapítottak, hogy az adott törvényi rendelkezésekkel megvalósított játékadó emelés és a pénznyerő automaták kaszinókon kívüli tiltása az EUMSZ 34. és 56. cikkeit sértő tagállami rendelkezést tartalmaz, mert az az áruk és szolgáltatások szabad mozgásának jogát sérti. Álláspontjuk szerint a pénznyerő automaták üzemeltetésére vonatkozó szerencsejáték szervezési tevékenység határon át nyúló szolgáltatásnak minősül az EUMSZ 56. cikkének alkalmazásában. Az elsőfokú bíróság elsődlegesen az uniós elem hiánya miatt utasította el a keresetet, amivel a másodfokú bíróság nem értett egyet.

Az EUB a perbelihez hasonló tényállású Anomar-ügyben hozott ítéletében kifejtette, hogy az uniós jog alkalmazását illetően nincs jelentősége, hogy az adott tényállásnak van-e határon átnyúló tényleges eleme, mert elég a potenciális határon átnyúló tényállási elem, és ennek is csak annyiban van relevanciája, hogy az EUB hatáskörét az előzetes döntéshozatali eljárásban megalapozza annak érdekében, hogy a tagállami bíróság által feltett kérdésekre hasznos választ adhasson.

A perbelihez hasonló ügyben született Berlington-ítéletében az EUB a hatáskörét arra tekintettel állapította meg, hogy külföldi állampolgárok is igénybe vehették a játéktermeket, illetve hogy más tagállambéli személyek is érdekeltek lehetnek magyarországi játéktermek üzemeltetésében. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatályba lépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11 „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont). Ebből pedig az következik, hogy a perbeli esetben a felperesek kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartást - azaz az uniós jogot sértő törvényalkotás megvalósulását - az EUB uniós jogot kötelezően értelmező ítéleteiben, kiemelten a perbelihez hasonló ügyben született Berlington-ítéletében foglalt megállapítások figyelembevételével kellett értékelni.

Az Európai Unió Bírósága C-98/14. számú, a B. H. Sz. Kft. és társai, valamint az alperes között folyamatban lévő peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban 2015. június 11-én meghozott ítéletében megállapította az adóemelés tekintetében, hogy az a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül, amennyiben akadályozza, zavarja vagy kevésbé vonzóvá teszi a pénznyerő automaták játéktermekben való üzemeltetésében álló szolgáltatás szabad nyújtását, amelynek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata. A tiltás vonatkozásában kimondta, hogy az a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül. Az EUB kifejtette, hogy az EUMSZ 56. cikke jogokat keletkeztet a magánszemélyek számára oly módon, hogy annak tagállamok által való megsértése - ide értve a tagállami jogalkotással történő megsértését is - azt vonja maga után, hogy a magánszemélyek jogosulttá válnak az e jogsértés miatt elszenvedett kárunknak az e tagállam részéről való megtérítésére, amennyiben a jogsértés kellően súlyos és közvetlen okozati összefüggés áll fenn a tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a jogsérelmet szenvedő személyek kára között, amelyek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata. Ebből az következik, hogy az uniós jogi alapon álló kártérítési tényállás az EUB által megállapításra került, annak tényállási elemeinek vizsgálata az eljáró nemzeti bíróság feladata a saját tagállami jogszabályi rendelkezései - jelen esetben a Ptk. 339. §-a és 355. §-a - szerint az EUB gyakorlata által kialakított szempontok figyelembe vételével. A felperesek tehát a szolgáltatás nyújtás szabadságának megsértését eredményező tagállami jogalkotással közvetlen okozati összefüggésben felmerült káruk megtérítésére igényt tarthatnak.

Az EUB ítélete értelmében (41. pont) a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának azt a helyzetet kell tekinteni, ha az adóemelés azzal a hatással jár, hogy a pénznyerő automaták

üzemeltetésére irányuló tevékenység a kaszinókra korlátozódik, amelyekre ezen adóemelés nem vonatkozott, így az adóemelés a pénznyerő automaták kaszinókon kívüli üzemeltetésének tilalma által gyakorolttal összehasonlítható hatást fejtene ki. A jelen esetben azonban a felperesek maguk is azt adták elő, hogy a játékgépek egy részét az adóemelés után is hasznosították bérbeadás útján még a tulajdonosi csoportjukba tartozó A. G. Kft. felé is, így csak arra lehet következtetni, hogy az adóemeléssel kapcsolatos törvények egyedüli hatása az volt, hogy e tevékenységük kevésbé jövedelmezővé vált, ami az EUB ítélet szerint (36. pont) nem tartozik az EUMSZ 56. cikk hatálya alá. Arra pedig a perben nincs adat, hogy külső szereplő számára a felszabadult játékgépek bérbeadásra kerültek-e más, esetlegesen külföldön tevékenykedő piaci szereplő részére. Mindezek alapján érdemben helytállóan döntött az elsőfokú bíróság, amikor jogalap hiányában az adóemelésre vonatkozó kereseti kérelmet elutasította.

A Berlington-ítélet 51. pontjában az EUB úgy foglalt állást, hogy a tiltó nemzeti jogszabály a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül. Kinyilvánította ugyanakkor, hogy a megvalósítani kívánt cél azonosítása a tagállami bíróság feladata, amelynek során tekintettel kell lenni arra, hogy a korlátozásnak alkalmasnak kell lenni az elérni kívánt cél megvalósítására és az nem lépheti túl a szükséges mértéket. Az elsőfokú ítélet másodlagos indokolásában kitért erre, de kifejtett indokaival a másodfokú bíróság csak részben értett egyet. Az uniós tényállás megvalósulása következtében ugyanis helytelenül vizsgálta a felperesek keresetét abból a szempontból, hogy ténylegesen felmerült-e káruk azzal, hogy nem tudtak Magyarországon kívüli tagállambeli játékosokat játékkermeikben kiszolgálni. A fentiek értelmében az uniós jog sérelmének elvi lehetősége elegendő az uniós tényállás megvalósulásához, amelynek következtében felmerült károk vizsgálata során már nem lehet a keresetet további uniós tényállási elem megvalósulása hiányában elutasítani.

A közösségi jog három feltétel együttes fennállásakor biztosítja a kártérítéshez való jogot: ha a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a kötelezettség állam általi megsértése és a jogsérelmet szenvedett személy kára között. (Brasserie-ítélet 51. pont) Az első feltétel teljesült, mivel az EUMSZ 56. cikk szolgáltatásnyújtás szabadságát biztosító rendelkezése jogot keletkeztet a magánszemélyek számára (Berlington-ítélet 105. pont). A jogsértés súlyának és az okozati összefüggésnek a vizsgálatát az EUB a nemzeti bíróság kötelezettségévé tette (106. pont). E két kérdéssel kapcsolatban elfoglalt elsőfokú bírósági álláspontot a másodfokú bíróság osztotta.

Helyesen állapította meg, hogy az alperesi jogsértés kellően komoly és súlyos, mert az alperes, annak ellenére, hogy a szerencsejáték szabályozás területén széles diszkrecionális jogköre van, tisztában kellett legyen azzal, hogy a Berlington-ügyben hozott ítéletben szereplő uniós szabályokat sértett. A felperesek által kifogásolt jogalkotásban megnyilvánuló károkozásnak a szerencsejáték-piaci szereplőkre gyakorolt hatása egyértelmű kellett, hogy legyen a jogalkotó számára, azaz hogy a szóban forgó jogszabály módosítás korlátozni, majd akadályozni fogja ezeket a gazdasági társaságokat ebben a tevékenységükben és ez számukra vagyoni hátrányt okoz. A felperesek helytállóan hivatkoztak fellebbezésükben arra, hogy bármely uniós jog korlátozása összhangban kell legyen a jogbiztonság elvével és tiszteletben kell tartania a tulajdonhoz való jogot, vagy ha ezt korlátozza, azért megfelelő kompenzációt kell nyújtania és/vagy átmeneti időt kell biztosítania. Ezzel kapcsolatban helyesen utaltak az Alkotmánybíróságnak a 2012. évi módosító törvényt érintő indítványok tárgyában hozott 26/2013. (X. 4.) számú AB határozatában foglaltakra is. Eszerint a jogállamiságból eredő elvárásoknak a törvényalkotás nem felel meg (168. pont), ha az érintett társaságok tevékenységi engedélyeinek azonnali bevonásából eredő károk megtérítéséről kártalanításra vonatkozó jogszabály formájában nem gondoskodik. Az Alkotmánybíróság ezzel

összefüggésben kimondta azt is, hogy a kártalanításra vonatkozó jogalkotásnak nem kell a tiltással egy időben megtörténnie, arról elegendő a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárása után intézkedni. Az alperes azonban azóta sem gondoskodott jogalkotási úton a kártalanítási szabályok megalkotásáról. Ezért - bár az elsőfokú bíróság helyesen elfogadta a korlátozás indokaként az alperes által hivatkozott nemzetbiztonsági ok fennálltát az AB határozatra és a perben csatolt okiratokra tekintettel -, az előre ki nem számítható, nem látható és azonnali, drasztikus változást hozó szabályok miatt a piaci szereplőket az alperesnek kompenzálnia kellett volna. Ennek elmaradása azonban önmagában a jelen perbeli kártérítési keresetet nem teszi teljesíthetővé.

Az EUMSZ 56. cikkének sérelmét eredményező tiltó jogszabály bevezetésével összefüggésben a szerencsejáték szervezéssel foglalkozó gazdasági társaságok a 2012. október 11. napja után bekövetkezett azon káruk megtérítésére tarthatnak igényt, amely abból ered, hogy működésük lehetséges időtartama 80 nappal megrövidült. Azok az engedélyek ugyanis, amelyek a rendelkezésükre álltak a 2011. évi adóemeléstről szóló törvények módosító rendelkezései alapján 2012. december 31. napján egyébként is lejártak volna, azt pedig a peradatok alapján nem lehet biztosan állítani, hogy a játékszervezéssel foglalkozó társaságok tevékenységüket a szerveralapú működésre való átállást követően is zavartalanul folytathatták volna tovább, tekintettel arra, hogy a szerveralapú működéshez külön engedély beszerzésére volt szükség, amelynek bizonyosan bekövetkező megszerzését alappal nem lehet kijelenteni.

A perbeli esetben azonban mindez nem a felperesekre, hanem a felperesek tulajdonosi csoportjához tartozó A. G. Kft.-re, mint nyerőgép üzemeltető Kft.-re vonatkoztatható, maguk a felperesek is ekként érveltek fellebbezésükben. A felperesek tevékenysége pénznyerő automaták bérbeadására (mindkét felperes), pénznyerő automaták értékesítésére (II. rendű felperes) és a kaszinóként definiált épület albérletbe adására terjedt ki. A perben következetesen arra hivatkoztak, hogy a sérelmezett jogalkotás az A. G. Kft. tevékenységét lehetetlenítette el, mely cég felszámolásának közvetlen oka az alperes által bevezetett jelentős mértékű adóemelés következtében felhalmozódott adótartozás meg nem fizetése volt. A felperesek kára közvetett, az A. G.Kft.-n keresztül érte kár a felpereseket azáltal, hogy ingatlanaikat, pénznyerő automataikat nem tudták a korábbi hasznot realizálva bérbe adni nevezett Kft. részére. Ahogy azt az EUB a Berlington-ítéletben kifejtette, az EUMSZ 56. cikke jogokat keletkeztet a magánszemélyek számára oly módon, hogy annak tagállamok által való megsértése - ide értve a tagállami jogalkotással történő megsértését is - azt vonja maga után, hogy a magánszemélyek jogosulttá válnak az e jogsértés miatt elszenvedett kárunknak az e tagállam részéről való megtérítésére, amennyiben a jogsértés kellően súlyos és közvetlen okozati összefüggés áll fenn a tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a jogsérelmet szenvedő személyek kára között. A Brasserie-teszt alapján az uniós kárfelelősségre alapított kártérítési igény esetében kizárólag az uniós jogsértéssel közvetlen ok-okozati összefüggésben felmerült károk érvényesíthetőek, a felperesek a kárukat a tiltásból azonban csak közvetetten származtatják, azaz játékterem és pénznyerő automata üzemeltető bérlőik tevékenységére való hatásán keresztül, holott a Brasserie-teszt a közvetlen ok-okozati összefüggést követeli meg. Mivel a felperesek nem nyújtottak szerencsejáték üzemeltetői szolgáltatást, így működésüket a tiltás közvetlenül nem sújtotta, az EUB döntésben megkívánt közvetlen okozati összefüggést a másodfokú bíróság nem látta megvalósulni, az elsőfokú bíróság tiltás kapcsán hozott elutasító döntése ezen indok alapján volt helyes.

A Fővárosi Ítélet tábla a kifejtettek következtében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - az ismertetett indokolásbeli eltéréssel és kiegészítéssel - helyben hagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felpereseket a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának

(2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség egyetemleges megfizetésére.

A felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték összegét a másodfokú bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése alapján határozta meg.

Budapest, 2017. május 23.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

Dr. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: